

Bijlage 4. Behandeling van de adviezen en opmerkingen bij het ministerieel besluit tot voorlopige bescherming als monument van Kapel Universitair Ziekenhuis Gent in Gent

Provincie: Oost-Vlaanderen

Gemeente: Gent, 8ste afdeling, sectie H

Objectnummer: 4.01/44021/1465.1

-

Dossiernummer: 4.001/44021/144.1

Omschrijving:

Kapel Universitair Ziekenhuis Gent, De Pintelaan 185

Mij bekend om gevoegd te worden bij het besluit van heden:

Brussel,

12 MAART 2019

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS

1. Adviezen en opmerkingen uitgebracht voorafgaand aan de voorlopige bescherming

1.1. Adviezen uitgebracht door de departementen en agentschappen van de beleidsdomeinen Omgeving, MOW en LV

1.1.1. Beleidsdomein Omgeving

Het advies werd gevraagd op 21 december 2018

Het departement noch de agentschappen brachten advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

1.1.2. Beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken

Het advies werd gevraagd op 21 december 2018

Het departement noch de agentschappen brachten advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

1.1.3. Beleidsdomein Landbouw en Visserij

Het advies werd gevraagd op 21 december 2018

Het departement noch de agentschappen brachten advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

1.2. Advies uitgebracht door de betrokken gemeente Gent

Het advies werd gevraagd op 21 december 2018

Het college van burgemeester en schepenen bracht laattijdig advies uit over deze bescherming. In uitvoering van artikel 6.1.3. van het Onroerenderfgoeddecreet is het advies gunstig.

Conclusie: het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

1.3. Advies uitgebracht door de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed (VCOE)

Het advies werd gevraagd op 21 december 2018

De VCOE bracht op 14 februari 2019 een gunstig advies uit over de bescherming van het onroerend goed. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Behandeling van het advies:

§1. De commissie vindt het positief dat een vlot geschreven en goed gedocumenteerd dossier voor advies werd voorgelegd.

§2. De commissie erkent de historische, architecturale en artistieke erfgoedwaarde van de kapel en vindt het positief dat de beschrijving van erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en -elementen een synthese geeft van het inhoudelijk dossier wat de leesbaarheid en de hanteerbaarheid van het besluit ten goede komt.

Vraag:

De commissie vraagt evenwel een verduidelijking bij de stelling "In een universiteit van de overheid, waar de neutraliteit voorop staat, wordt geen kapel verwacht binnen de ziekenhuisgebouwen." De commissie wijst er op dat in overheidsgebouwen wel degelijk religieuze ruimten werden gebouwd en geeft daarvan enkele voorbeelden. Daarnaast vraagt de commissie ook om te verduidelijken of de lichtarmaturen en de lift zoals gedocumenteerd in de fotoregistratie origineel zijn en erfgoedwaarde hebben.

Antwoord:

De opmerking van de commissie is terecht. Aangezien de bewering gestoeld was op een niet verifieerbare bron en op daaraan gekoppelde aannemingen wordt de zin aangepast. In het grote ziekenhuiscomplex dat in 1959 plechtig opende werd geen ruimte gereserveerd voor de eredienst. Na de opening duurde het ook haast 10 jaar eer er werk gemaakt werd van een kapel. Het onderaardse gangenstelsel tussen de verschillende afdelingen op de ziekenhuiscampus, verbond de kapel met de andere gebouwen die gaandeweg op het terrein tot stand kwamen.

De lift is een standaard exemplaar met roestvrij stalen panelen en deur die vooral functioneel is. Dat deze in het document is opgenomen is niet omwille van de erfgoedwaarde van de lift zelf, maar omwille van de erfgoedwaarde van het fenomeen "lift" die instaat voor het vervoer van zieke patienten vanuit het ondergrondse gangenstelsel.

De verlichtingsarmaturen zijn erfgoedelementen die niet werden besproken omdat de nodige informatie ontbreekt. Bij archiefonderzoek werd niet achterhaald of deze armaturen behoren tot een gangbare verlichtingscollectie dan wel specifiek voor de ruimte werden ontworpen. Ze hebben onmiskenbaar kwaliteiten maar aangezien hun herkomst niet gedocumenteerd is werden ze verder niet vernoemd. Om tegemoet te komen aan de terechte vraag van de commissie worden de verlichtingsarmaturen wel aan de beschrijving van erfgoedelementen toegevoegd.

§3. Vraag:

De commissie ondersteunt de motivatie van het cultuurgoed, maar vraagt om bijkomend te duiden of ook altaar, credenstafel en zitbank als cultuurgoederen in aanmerking komen.

Antwoord:

Het is onmiskenbaar dat bepaalde stukken passen bij het interieur. Ze hebben kwaliteiten maar aangezien hun herkomst niet gedocumenteerd is, worden ze verder niet vernoemd. Ze voldoen ook niet aan de decretale voorwaarden om deze als cultuurgoed te beschermen vermits niet kon achterhaald worden waar, wanneer en of deze voor de kapel werden ontworpen.

§4 De commissie merkt op dat de afbakening van de kerk zich beperkt tot de omtrek van de kapel terwijl de tekst van het dossier verwijst naar de omgeving.

Vraag: De commissie vraagt daarom te onderzoeken of de onmiddellijke omgeving van de kapel kan beschermd worden als overgangszone.

Antwoord: Een overgangszone is een begrensde grondoppervlakte die de erfgoedwaarde van een archeologische site, monument, cultuurhistorisch landschap of stads- en dorpsgezicht ondersteunt. Het ontwerp van de kapel hield rekening met de vorm van het perceel maar de erfgoedwaarden staan er los van. Een andere vorm van het terrein of een andere invulling van

de tuinarchitectuur zou geen afbreuk doen aan de toegekende waarde. Aangezien het kadasterperceel de omtrek van de kapel beschrijft is deze afbakening het meest aangewezen. Er zijn geen indicaties dat de vorm van het omgevende plantsoen zal gewijzigd worden.

§5 Vraag: De commissie ondersteunt de beheersvisie voor de kapel maar vraagt aanvullend beheersdoelstellingen op te nemen voor het interieur, onder andere voor de Mariakapel en de biechtstoel, alsook voor het cultuurgood. De commissie vraagt ook expliciet de waardevolle glasramen te vermelden. Ze ontdekte ook een foutje in de nummering.

Antwoord: De Mariakapel, de biechtstoel en het cultuurgood zijn erfgoedelementen die beschreven worden in het ministerieel besluit en het inhoudelijke dossier. Voor het beheer van deze erfgoedelementen gelden de algemene doelstellingen zoals voorzien in Art.3 1°. De commissie vraagt terecht de waardevolle glasramen te vermelden bij de toelatingsplichtige handelingen. De fout in de nummering werd eveneens aangepast.

Conclusie: het advies heeft invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit. Het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit werden als volgt aangepast:

Betreffende §2:

- De zin "In een universiteit van de overheid, waar de neutraliteit voorop staat, wordt geen kapel verwacht binnen de ziekenhuisgebouwen." Wordt daarom aangepast als volgt: "Er werd geen kapel gepland binnen de oorspronkelijke ziekenhuisgebouwen."
- Een toevoeging verduidelijkt de verlichting als erfgoedelement: "De verlichtingsarmaturen boven het altaar en de Mariakapel in lichtkleurig metaal alsook de lichtpunten die werden ingewerkt in het plafond sluiten aan bij de sobere minimalistische stijl van de kapel. Er kon evenwel niet achterhaald worden of deze al dan niet voor de kapel werden ontworpen of deze uit een gangbare verlichtingscollectie werden betrokken."

Betreffende §5:

- De waardevolle glasramen worden expliciet vermeld bij de toelatingsplichtige handelingen (ministerieel besluit, Art. 5 5° e), door de bestaande zinsnede te vervullen met "inclusief de beglazing en de glas-in-loodramen".
- De nummering werd aangepast.

1.4. Opmerkingen van de zakelijkrechthouder

Het Agentschap Onroerend Erfgoed vroeg op 21 december 2018 opmerkingen aan de zakelijkrechthouder (Onroerenderfgoeddecreet artikel 6.1.3).

De zakelijkrechthouder gaf geen opmerkingen over deze bescherming.

1.5. Conclusie voorafgaand aan de voorlopige bescherming

De uitgebrachte adviezen hebben invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit. Het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit werden als volgt aangepast:

Het inhoudelijk dossier:

- De zin "In een universiteit van de overheid, waar de neutraliteit voorop staat, wordt geen kapel verwacht binnen de ziekenhuisgebouwen. Wordt aangepast als volgt: "Er werd geen kapel gepland binnen de oorspronkelijke ziekenhuisgebouwen."
- Een zin werd in het inhoudelijk dossier toegevoegd: "De verlichtingsarmaturen boven het altaar en de Mariakapel in lichtkleurig metaal alsook de lichtpunten die werden ingewerkt in het plafond sluiten aan bij de sobere minimalistische stijl van de kapel. Er

kon evenwel niet achterhaald worden of deze al dan niet voor de kapel werden ontworpen of deze uit een gangbare verlichtingscollectie werden betrokken.”

Het ministerieel besluit:

- De zin “In een universiteit van de overheid, waar de neutraliteit voorop staat, wordt geen kapel verwacht binnen de ziekenhuisgebouwen.” wordt aangepast als volgt: “Er werd geen kapel gepland binnen de oorspronkelijke ziekenhuisgebouwen.”
- Een toevoeging verduidelijkt de verlichting als erfgoedelement: “De verlichtingsarmaturen boven het altaar en de Mariakapel in lichtkleurig metaal alsook de lichtpunten die werden ingewerkt in het plafond sluiten aan bij de sobere minimalistische stijl van de kapel. Er kon evenwel niet achterhaald worden of deze al dan niet voor de kapel werden ontworpen of deze uit een gangbare verlichtingscollectie werden betrokken.”
- de waardevolle glasramen worden expliciet vermeld bij de toelatingsplichtige handelingen (Art. 5 5° e), door de bestaande zinsnede te vervolledigen: “inclusief de beglazing en de glas-in-loodramen”
- De nummering werd aangepast.